

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет гуманітарних наук
Кафедра культурології

Курсова робота

освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр

на тему: «Репрезентація пандемії COVID-19 в сучасній медійній культурі»

Виконала:

студентка 3-го року навчання,
спеціальності 034 Культурологія

Крещенецька Катерина Олександрівна

Керівник Брюховецька Ольга

В'ячеславівна

Кандидат філософських наук, старший
викладач

КИЇВ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ЖУРНАЛІСТИКА І МЕДІЙНА КУЛЬТУРА	5
I.1. Роль медіа в розповсюдженні життєво важливої інформації.....	5
I.2. Інтернет і нові медіа як канали поширення інформації та дезінформації про пандемію COVID-19.....	10
Розділ II. ПАНДЕМІЯ COVID-19 У СУЧАСНІЙ МЕДІЙНІЙ КУЛЬТУРІ.....	15
II.1. Медійний конструкт «пандемія COVID-19».....	15
II.2. Медійне висвітлення статистичних даних про хворих на COVID- 19.....	17
II.3. Українське суспільство та коронавірус.....	22
Розділ III. КУЛЬТУРНІ КОНТЕКСТИ ПАНЕДМІЇ COVID-19.....	27
III.1. Пандемія COVID-19 як наслідок західних світоглядних установок...27	
III.2. Мова катастрофи: вплив пандемії COVID-19 на комунікацію.....29	
III.3. Культурний сектор та його фінансування під час пандемії.....31	
ВИСНОВКИ.....	37
БІБЛІОГРАФІЯ.....	39

ВСТУП

Актуальність. Поштовхом до обрання саме такої теми у написанні курсової роботи для мене став шалений спалах коронавірусної інфекції наприкінці 2019 року. Цей рік кардинально змінив увесь світ. Спалах коронавірусу 2019 року (COVID-19) в Ухані, Китай, викликав глобальну пандемію. Станом на червень 2021 за даними ВООЗ «індійський» варіант COVID-19 виявлений більше ніж в 4500 зразків в 44 країнах, та очікується, що ці цифри лише зростуть в найближчі дні та місяці¹. Під час пандемії, особливо зростає потреба отримати інформацію про стан здоров'я населення, про темпи розповсюдження коронавірусу.

Дослідники активно вивчають тему негативних наслідків коронавірусу, зокрема в медійній культурі. Як виявилось, політика та коронавірус тісно пов'язані один з одним. В світі процвітають фейки та конспірологія, саме тому, стосовно коронавірусу відбуваються постійні інформаційні атаки. Розвинуті країни такі як: Китай, Росія, Іран змагаються з США². Загалом ми бачимо, що в таких пропагандистських війнах коронавірус є лише приводом для того, щоб досягнути своїх стратегічних цілей.

Сьогодні вже очевидно, що світ після усунення коронавірусної загрози буде іншим. Країнам доведеться забезпечити взаємний обмін інформацією і досвідом з питань поновлення стратегій розвитку. Особливо вразлива верства населення – співробітники лікарень, а також забезпечення медпрацівників необхідним обладнанням і засобами захисту від інфекції, ця тема є досить актуальною в медійній культурі з початком пандемії і до сьогодні.

Через нинішню кризу COVID-19 є нагальна потреба у розробці системи обміну інформацією в режимі реального часу, що буде заснована на даних і аналізах різних платформ соціальних мереж, на різних мовах і по всьому світу. Це підвищить здатність органів громадської охорони здоров'я і

¹Ситуація з COVID-19 в Європейському регіоні ВООЗ. URL: <https://who.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/a19d5d1f86ee4d99b013eed5f637232d>. (дата звернення: 02.06.2021).

² Почепцов Г.Г. Коронавірус: як змінюється наша свідомість та майбутнє. Київ: Фоліо, 2020. С.17.

відповідних зацікавлених сторін реагувати і розуміти швидко соціальну динаміку поширення інформації та дезінформації про коронавірус, а також про спалахи й заходи контролю. Це також зменшить паніку в суспільстві та зменшить кількість непотрібних та не корисних заходів.

Медійна культура стала домінуючою культурою сучасного суспільства. Саме в сфері мас-медіа формуються знання, що складають основу соціально орієнтованого ставлення людини до дійсності.

Ступінь наукової розробки. Обрана тема курсової роботи є доволі актуальною на сьогоднішній день. Теоретичною основою курсової роботи є розроблення сучасних вітчизняних і західних філософів, соціологів і політологів, соціальних психологів, теоретиків і дослідників медійної культури, інформаційної політики та масової комунікації, фахівців в галузі журналістики. Серед вітчизняних та зарубіжних вчених, що займаються дослідженням репрезентації пандемії COVID-19 в сучасній медійній культурі слід виділити роботи: Рендалл Д., Манохін Д., Стручаєв М., Нансі Ж.-Л., Вонг Дж., Почепцов Г., Блінов А., Вебхам К., Сміт Дж., Морган Р.

Об'єктом дослідження є пандемія COVID-19.

Предмет дослідження – репрезентація пандемії COVID-19 в сучасній медійній культурі.

Мета даної роботи – проаналізувати репрезентацію пандемії COVID-19 в сучасній медійній культурі. У зв'язку з цією метою ми поставили наступні завдання:

- описати журналістику та медійну культуру;
- розглянути пандемію COVID-19 у сучасній медійній культурі;
- охарактеризувати культурні контексти пандемії COVID-19.

Методи: аналіз поняття медійної культури; одним із методологічних інструментів нашої роботи став опис концепції «репрезентації», використання теорії медійного конструювання реальності та культурної контекстуалізації.

Структура роботи: структура курсової роботи складається із вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновку, бібліографії.

РОЗДІЛ І. ЖУРНАЛІСТИКА І МЕДІЙНА КУЛЬТУРА

І.1. Роль медіа в розповсюдженні життєво важливої інформації

Ми не можемо уявити наше життя без деяких її складових. Ці складові – невід’ємна частина великого світового прогресу, одним з яких є засоби масової інформації. Медійна культура – одна з потужних рушійних сил сучасного суспільства, найнадійніший засіб зв’язку зі світом мистецтва, науки, освіти, а також медицини. Сьогодні неможливо уявити будь-яку сферу нашого життя без інформаційних відносин, без можливості отримувати та використовувати необхідну інформацію. Це не просто джерело інформації для широкої публіки, але також і потенційний засіб розвитку обізнаності населення, життєво важлива послуга, а особливо коли йдеться про проблеми зі здоров'ям.

За словами Керол Сімпсон відомої кореспондентки з американського новинного каналу «ABC News» медійна культура може «бути ефективним ресурсом для передачі корисної інформації про здоров'я для суспільства»³.

Інформація завжди відкриває нові можливості для людини, надає відчуття влади та контролю над ситуацією, тому що чим більше ми знаємо, тим більше буде наш вплив на зміни як на особистому, так і на громадському рівні. Один із способів отримання знань – це засоби масової інформації, роль яких полягає в поширенні інформації серед аудиторії, тим самим розширюючи їх можливості. Медійна культура не може існувати без аудиторії, а газети, журнали, теле- і радіостанції з великою аудиторією вважаються успішними і впливовими. Завдяки цим відносинам журналісти також мають владу, але в той же час вони несуть велику відповідальність за чесне висвітлення та інформування громадськості. Поширення інформації можна розглядати або як маніпулювання, або як освіту, а хороший журналіст зобов'язаний навчати, а не

³ Daniela Bucur. *The Role of the Media*. Веб-сайт. 2000. URL: <https://www.aiha.com/wp-content/uploads/2015/07/09-The-Role-of-the-Media.pdf>. (дата звернення: 15.03.2021).

маніпулювати. Члени товариство професійних журналістів вважають, що «громадська просвіта – це провісник справедливості і основа демократії. Обов'язок журналіста – допомагати тим, хто задається пошуком істини і наданням справедливого та всеосяжного звіту про події та проблеми. Сумлінні журналісти всіх засоби масової інформації і спеціалізації прагнуть служити публіці з ретельністю і чесністю»⁴.

Журналісти – це посередники, що знаходяться між фахівцями (в даному випадку медичними працівниками) і громадськістю. Таким чином, вони повинні бути дуже обережні, щоб пояснювати інформацію ясним, точним і зрозумілим чином, переводячи медичні терміни і статистичні дані на доступну мову. Важливо, щоб журналісти стежили за тим, щоб те, що вони поширювали, було точним. Один із способів зробити це – знайти джерела, які можуть прояснити медичну термінологію і надати корисну і загальну інформацію. Найбільша цінність журналіста це те, що він «носить між вухами» – його розум, талант та творчі здібності. Деякі з цих установок є інстинктивними, інші засвоюються швидко, але більшість з них формується на основі багаторічного досвіду – шляхом дослідження і написання, повторного дослідження і переписування сотень і сотень історій.

Звіт – це одна з форм запису журналіста, яка допомагає вдосконалювати свої вміння, навіть коли в ньому присутні деякі помилки та неточності.

На думку Д. Рендалл звітування це досить важка робота. Очевидно, що мати ентузіазм та мати хороший диплом недостатньо; журналісту також потрібно мати правильні установки. Нижче наведено ключові з них:

- гострий сенс новин;

По-перше, в позитивному сенсі знання того, що робить хорошу новину, і здатність знайти найважливіший пункт новин у масі непотребу.

По-друге, в негативному сенсі не марнувати час, шукаючи новини, які ніколи не будуть вкрай важливими для суспільства.

⁴ David Randall. The Universal Journalist. Third Edition. How To Be A Great Reporter. Pluto press. London. 2007. P. 233.

Третя причина це те, що якщо журналіст не відчуває новин або маєте її, але не використовує її, це дасть відчуття ніби журналіст щось упускає, відчуває власну некомпетентність⁵.

- пристрасть до точності;

Для редактора новин, це один атрибут, який цінується найбільше, ніж будь-який інший у репортерах.

- рішучість з'ясування;
- ніколи не робити припущень;

Це стосується всіх припущень – або щодо логіки, ідентичності, факту чи мотивів. Велика проблема припущень полягає в тому, що більшість із них виявляються правильними; саме це робить їх такими небезпечними та спокусливими. Потрібно повідомляти лише те, що знає журналіст, а не те, що, буде правильним на його думку. Таким чином журналіст уникає неточностей, нечесних та оманливих даних.

- ніколи не боятися виглядати кумедно;
- пильно перевіряти усі джерела;
- має бути притаманна винахідливість;
- залишати свої забобони вдома;
- індивідуальність;
- бути професіоналом;
- мати почуття терміновості;
- мати жагу до перемоги;
- мати співчуття до читача;
- мати розуміння, що журналіст є частиною процесу.

Тож, бути неосвіченим журналістом, «це як музикант, який намагається скласти симфонії, не почувши жодного твору Моцарта, Бетховена, Чайковського, Брамса, Малера тощо»⁶.

⁵ Ibid. P.5.

⁶ Ibid. P.235.

Важливе питання, яке слід розглянути: «Що таке інформування про здоров'я?» У той час як поширення інформації означає спілкування, комунікація з питань здоров'я – це більше, ніж просто розповісти щось. Це процес, заснований на чіткій стратегії і групі запланованих заходів, спрямованих на просування до більш здорової поведінки. Спілкування з питань здоров'я має:

- використовувати відомі рекламні та маркетингові стратегії, щоб отримати повідомлення-попередження;
- зосередитися на конкретних групах населення після ретельного дослідження про знання на практиці цих груп;
- пройти тестування на аудиторії, щоб переконатися, що повідомлення ясно зрозуміли і не створюють плутанину;
- а також бути розроблені заходи для досягнення певної вимірної мети щодо здоров'я.

Медіа є ресурсом громади, і партнером медичних закладів, їх повинні розглядати як такі. Їх можна використовувати для просвітництва, пропаганди та сприяння багатьом подіям, що відбуваються під час партнерства. Не можливо не погодитися з думкою Віджахата Хусейна, який зазначає: «з рештою, це взаємна співпраця та повага серед журналістів, медичних працівників, держслужбовців охорони здоров'я та представників уряду, що визначає успіх кампанії з охорони здоров'я. Як журналіст, життєво важливо висвітлювати всі важливі медичні новини, відвідувати медичні заходи та інформувати громадськість про діяльність у системі охорони здоров'я»⁷.

Як медичний працівник потрібно реагувати на запити журналістів, які потребують експертизи. І як партнери – медичні працівники чи державні службовці, повинні розглядати представників медійної культури як партнерів, які можуть допомогти досягти цілей.

⁷Wajahat Hussain. *Role of social Media in COVID-19 Pandemic*. 2020. URL: <https://publie.frontierscienceassociates.com/index.php/tijfs/article/view/144/143>. (дата звернення: 19.04.2020).

Журналісти дещо схожі на новелістів тим, що вони розповідають історії, але вони однаково важливі для суспільства. Їх пов'язують різні набори імперативів. Далі розглянемо, які характеристики повинні мати новини:

- своєчасність – говорити про те, що щойно сталося, або відбувається, або тільки що виявлено, або що матиме резонанс у цей конкретний момент,
- відповідність – мають значення для існуючої аудиторії,
- орієнтованість на зміну встановленого порядку – нові пісні, нові тенденції, нові закони, нові війни,
- на основі доказів – історії не можна вигадувати, але вони повинні базуватися на розповідях про те, що насправді сталося, і їх можна перевірити, і, нарешті, потрібно,
- мати вплив – великі новини цікавіше, ніж маленькі, близьке важливіше, ніж далеке, погані новини продаються краще, ніж хороші.

Тільки працюючи в рамках цих конвенцій, журналісти можуть розраховувати на довіру своєї аудиторії – а ця довіра важлива. Без цього власники газет, журналів і телеканалів не мають ніякого продукту, тобто нічого, що можна було б продати, крім реклами. Саме усвідомлення цього зв'язку з аудиторією дозволяє журналістам працювати в комерційному світі і сприяє розвитку професійної етики – вільних правил поведінки, що встановлюють межі дозволеного.

Там, де немає правил, що регулюють журналістику, або коли журналісти втратили довіру, люди починають шукати інформацію, необхідну їм для управління своїм життям, де-небудь в іншому місці.

Варто погодитися з думкою Анжели Філіпс, яка вважає, що колективна угода про допустимі межі не заважає газетам бути виборчими або упередженими в тому, як вони представляють інформацію. Імперативи новинних конвенцій забезпечують рушійну силу для відбору сюжетів, але на підсвідомому рівні журналісти також шукають сюжети, які відповідають їх

уваленням про те, як світ працює, або приклади того, як він не працює, але повинен працювати⁸.

I.2. Інтернет і нові медіа як канали поширення інформації та дезінформації про COVID-19

Пандемія коронавірусного захворювання 2019 року (COVID-19) викликала глобальну кризу в галузі охорони здоров'я, яка вплинула на наше повсякденне життя та сприйняття світу. Не тільки швидкість поширення інфекції і шляхи передачі погрожували нашому почуттю безпеки. Важливу роль має соціальне дистанціювання.

У контексті фізичної загрози, соціального і фізичного дистанціювання не можна недооцінювати роль різних каналів комунікації і соціальних мереж в житті на індивідуальному, соціальному та суспільному рівнях: почуття єдності в наслідок охоплення великої кількості аудиторії / користувачів.

Соціальні мережі також можуть служити підставою для дезінформації та дискримінації.

Люди можуть використовувати гнучкість і повсюдність технологій соціальних мереж, щоб підвищити прихильність громадськості заходам безпеки, пропонованим глобальними організаціями охорони здоров'я для боротьби з поширенням COVID-19. Різні медіа індустрії і канали масової комунікації сприяють адаптивним відповідям, що сприяє формуванню позитивного ставлення до здоров'я і дотримання профілактичних заходів.

Соціальні мережі можуть зіграти позитивну роль під час пандемії COVID-19, просуваючи ефективні стратегії, які допомагають людям справлятися з соціальним і фізичним дистанціюванням і долати забобони, дискримінацію та нерівність.

Так, в Сполучених Штатах Америки стався прикрий інцидент. Президент Сполучених Штатів Америки Дональд Трамп опублікував на своїй

⁸ Angela Phillips. Good Writing for Journalists. SAGE Publications Ltd. London. 2007. P. 10.

сторінці таке повідомлення: «США будуть потужно підтримувати такі галузі, як авіакомпанії США та інші, які особливо постраждали від «китайського вірусу». Ми будемо сильнішими, ніж будь-коли раніше»⁹.

Раптова зміна офіційної назви «COVID-19» на «китайський вірус» припала на момент, коли кількість нових випадків зараження в США зростає від кількох сотень до майже двох тисяч на день. Отже, можемо припустити, що подібна маніпуляція, яка виражалася в національному маркуванні патогенної реальності, була здійснена задля того, щоб спрямувати вогонь критики американців не на дії влади, а на мешканців та мігрантів з Китаю.

30 березня канадський прем'єр-міністр Джастін Трюдо опублікував на своїй сторінці відео звернення від Терези Тем, головного санітарного лікаря країни. У промові вона наголошувала на важливості соціального дистанціювання у цей скрутний для Канади час. Незважаючи на доречність цього послання, громадяни відповіли на нього негативно. Гілка коментарів містила наступне¹⁰: «Чому канадці не говорять за канадців ??? Хто ця людина?», «Дослідіть її, чи не є вона маріонеткою китайського уряду», «Ви примара?», «Ви, Трюдо, божевільний, а ваш уряд – купа іммігрантів»¹¹.

У чому ж причина такої агресії? Справа в тому, що Тереза Тем певний час стверджувала, що кількість захворювань на COVID-19 в Канаді буде мало, тому причин для паніки та прийняття кардинальних заходів немає. Багато хто спекулював на тезі про те, що бездіяльність Тем пояснюється конфліктом інтересів, адже вона сама є вихідцем з країни Азії – британського Гонконгу. Тоді, 30 січня, вона опублікувала твіт, висловлюючи своє занепокоєння стосовно підвищення рівня ксенофобії у соцмережах: «Мене турбує зростаюча кількість повідомлень про расизм та стигматизуючі коментарі в соціальних мережах, спрямовані на людей китайського та азіатського походження, пов'язані з #2019nCOV #коронавірусом ... Расизм,

⁹ VOA News. China Objects to Trump's 'Chinese Virus' Tweet. *COVID-19 Pandemic*. 2020. URL: <https://www.voanews.com/science-health/coronavirus-outbreak/china-objects-trumps-chinese-virus-tweet>. (дата звернення: 20.04.2021).

¹⁰ Твітер Терези Тем. URL: https://twitter.com/CPHO_Canada (дата звернення: 24.04.2021).

¹¹ Твітер Джастіна Трюдо. URL: <https://twitter.com/justintrudeau> (дата звернення: 24.04.2021).

дискримінація та стигматизація неприйнятні та дуже шкідливі. Канада – це країна, побудована на глибоко вкорінених цінностях поваги, різноманітності та інклюзії»¹².

Більшість громадян Канади була обурена поведінкою головного лікаря, який, за їхніми свідченнями, замість вирішення нагальних питань з охорони здоров'я пропагує дотримання норм політкоректності.

Крім того, коментатори оцінили цей пост як доволі образливий, адже він у непрямий спосіб звинувачує канадців у расизмі, який їм не притаманний. Між тим, як показало дослідження, 14 % коментарів до цього допису все ж таки виявилися дискримінаційними: «Канада не була побудована на різноманітності. Хоча різноманітність її знищить», «припиніть читати лекції канадцям про власну країну. Це не глибоко вкорінені цінності ... Щось, що ви знали б, якщо б ви насправді виростили в цій країні», «Погано продовжувати робити вигляд, що ми під шкірою – це брати» та «якщо Китай хоче, щоб ми припинили поширювати стигму, можливо, Китай повинен зупинитися поширення хвороб. Ми хочемо бачити тут японців та корейців. Ми не расисти – китайці просто страшні люди»¹³.

Як бачимо, наведені висловлювання містили образливі ярлики на позначення представників іноетнічної групи. Отже, можемо зазначити, що сьогодні, в еру глобалізації, питання раси та національності все ще посідають важливе місце. Так, будь-яка діяльність або твердження іммігранта можуть піддаватися підозрам щодо фаворитизму по відношенню до країни народження, певного народу або етносу тощо.

Вотсап в наші дні є одним з основних джерел публічного поширення інформації та новин, але, на жаль, в країнах, що розвиваються, наприклад, Пакистан, він створює більше паніки і поширює дезінформацію або фейкові новини. Більшість людей, які бачать дезінформацію про COVID-19, можуть подумати, що те, що вони читають, - правда, і це спричиняє паніку. Люди

¹² Твітер Терези Тем. URL: https://twitter.com/CPHO_Canada (дата звернення: 24.04.2021).

¹³ Там само.

схильні ділитися дезінформацією і підживлювати страх перед тим, що не обов'язково є правдою.

Дезінформація, особливо про COVID-19, викликає паніку. Масштаби стигматизації на ґрунті COVID-19 зумовлені трьома основними факторами: (1) це нова хвороба, багато характеристики якої досі невідомі; (2) людям властиво боятися невідомості; і (3) виникає страх легко пояснити підступами «чужаків».

Соціальні мережі є джерелом теорії змови про те, що коронавірус був розроблений, щоб почати біологічну війну проти Китаю для придушення їх економічного зростання. Чутки також поширилися через соціальні мережі в Китаї та інших країнах, що вірус корони був генетично модифікований в лабораторії біологічної зброї в Ухані, а потім поширений по всьому світу, що поставило під загрозу робочі відносини між китайськими та західними вченими з розробки вакцини проти COVID-19.

В Ірані дезінформація також поширювалася через Твіттер про засоби правового захисту, які були науково доведені, наприклад трав'яні продукти, напої, що містять м'яту і спеції, такі як шафран, пропонують ліки від COVID-19. Під час надзвичайних ситуацій і стихійних лих виникають термінові питання, які потребують негайної відповіді. Проблема країн, що розвиваються полягає в тому, що офіційні особи не завжди надають точну інформацію, яка потрібна дуже швидко.

У нашому суспільстві правда полягає в тому, що суб'єктивні думки і неперевірені твердження швидше поширюються через соціальні мережі та засоби масової інформації, ніж достовірні наукові та біомедичні факти.

Соціальна стигматизація в питаннях здоров'я –це виникнення негативної асоціації певного захворювання з певною особою або групою осіб із загальними характеристиками. Під час спалаху захворювання може виражатися в розповсюдженні упередженості, стереотипів, дискримінації та сегрегації щодо таких людей і / або у втраті ними свого статусу внаслідок приписуваного їм зв'язку з хворобою.

Подібне звернення може мати негативні наслідки для пацієнтів, а також для людей, що за ними доглядають, їх близьких і безпосереднього соціального оточення.

Система того, як і чому люди повинні нести відповідальність за те, що вони говорять в соціальних мережах, слабка. Під час пандемії COVID-19 чиновники обережно ставляться до передчасних заяв, натомість ретельно розробляючи заяви, щоб забезпечити точність і уникнути помилок неправильного тлумачення і перебільшення. Парадоксально, але такий обережний підхід може сприяти формуванню інформаційного вакууму, який чутки і брехня можуть заповнити. Уряди можуть розміщувати рекламу в засобах масової інформації, щоб люди не публікували в соціальних мережах щось про COVID-19, висміюючи їх, або применшуючи небезпечність ситуації¹⁴.

Персонал громадської охорони здоров'я, вчителі, релігійні і політичні лідери повинні виступити з повідомленням про COVID-19 в соціальних мережах, яке буде інформативним і переконатися, що їх послідовники знають, що відбувається і ситуацію в цілому в їх установах, на місцевому, національному та міжнародному рівнях .

Підводячи підсумок до розділу, важливо відмітити, що велика увага приділяється інформаційним процесам і технологіям. Сьогодні «інформація» - один з основних способів відображення зовнішнього світу за допомогою різних сигналів і знаків. Не дарма кажуть: «Хто володіє інформацією – той володіє світом».

Медіа є ресурсом громади, і партнером медичних закладів, отже повинні розглядати суспільство як сферу дослідження. Їх можна використовувати для просвітництва, пропаганди та сприяти поширенню багатьох подій, що відбуваються під час партнерства, а в нашому випадку пандемії COVID-19.

¹⁴Anneliese Depoux PhD, Sam Martin PhD, Emilie Karafillakis MSc, Raman Preet BSD, Annelies Wilder-Smith MD, Heidi Larson PhD. *The pandemic of social media panic travels faster than the COVID-19 outbreak*. Paris, France. 2020. Веб-сайт. URL: file:///D:/WinUsers/User/Downloads/jtm_taaa031.pdf. (дата звернення: 19.05.2021).

Розділ II. ПАНДЕМІЯ COVID-19 У СУЧАСНІЙ МЕДІЙНІЙ КУЛЬТУРІ

II.1. Медійний конструкт «пандемія COVID-19»

Пандемії відбувалися з інтервалом від 10 до 50 років з XVI століття, включаючи три – за останнє століття¹⁵. Пандемія коронавірусного захворювання – COVID-19 поширюється із неймовірною швидкістю, створюючи глобальну надзвичайну ситуацію як в області охорони здоров'я, так і у всіх областях життя і діяльності людини. Незважаючи на інтенсивні наукові дослідження, ефективних заходів боротьби з цим важким захворюванням поки не знайдено, а це спонукає вчених у всьому світі, що спеціалізуються в різних наукових дисциплінах, до спільної роботи в цій новій, міждисциплінарної галузі науки.

Коронавіруси – це велике сімейство РНК-вірусів, здатних інфікувати як тварин (їх природних господарів), так і людей. За результатами серологічного і філогенетичного аналізу коронавіруси поділяються на чотири роди: Alphacoronavirus, Betacoronavirus, Gammacoronavirus і Deltacoronavirus.

Варто відмітити, що у людей коронавіруси можуть викликати цілий ряд захворювань – від легких форм гострої респіраторної інфекції (ГРВІ) до важкого гострого респіраторного синдрому (ТОРС або SARS)¹⁶. В даний час серед населення циркулюють чотири сезонних коронавіруси (HCoV-229E, -OC43, -NL63 і -HKU1), які рік присутні в структурі ГРВІ, і, як правило, викликають ураження верхніх дихальних шляхів легкого та середнього ступеня тяжкості, а також два високо патогенних коронавіруси– вірус

¹⁵Глобальный эпидемиологический надзор во время пандемии гриппа. 2009. С.3. URL:https://www.who.int/csr/resources/publications/swineflu/global_pandemic_influenza_surveillance_apr09_ru.pdf (дата звернення: 05.03.2021)

¹⁶Протокол_ВМКЦ_терап. Київ. 2020. С. 5. URL:file:///D:/WinUsers/User/Downloads/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%B%D0%92%D0%9C%D0%9A%D0%A6_%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF.pdf (дата звернення: 10.04. 2021)

близькосхідного респіраторного синдрому (MERS) і нової коронавірусної інфекції COVID-19¹⁷.

До 2002 року коронавіруси розглядалися в якості агентів, що викликають легкі захворювання верхніх дихальних шляхів (з вкрай рідкісними летальними наслідками). У період з 2002 по 2004 рр. коронавірус SARS-CoV з роду Betacoronavirus (резервуар – кажани, проміжний резервуар –вівери) вперше став причиною розвитку епідемії так званої атипової пневмонії - ТОРС і підтвердженої причиною смерті 774 осіб в 37 країнах світу.

З 2004 року нові випадки атипової пневмонії, викликаної SARS-CoV, не з'являлися. Чергова епідемія, викликана коронавірусом MERS-CoV (резервуар - одногорбі верблюди), також з роду Betacoronavirus - близькосхідний Коронавірусний синдром, почався в 2012 р на Аравійському півострові (82% випадків в Саудівській Аравії). До 2020 року зареєстровано 866 летальних випадків від MERS. На даний момент MERS-CoV продовжує циркулювати і викликати нові випадки захворювання. Поточна серйозна економічна криза є наслідком пандемії коронавірусу, яка нанесла свої удари всьому світу.

Отже, заходи у боротьбі з коронавірусом включають: фінансові та інші пропозиції Європейської Комісії, підтримка робітників та сімей (а отже, і вимог, адресованих бізнесу) як для компаній, що забезпечують необхідну ліквідність для їх гарантування виживання.

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) нещодавно оголосив амбіційний план позик та гарантій на користь компаній для реалізації інвестицій, тоді як інші форми підтримки виробничої системи та європейських інвестицій також присутні. Спалах COVID-19 спричинив зростання рівня стресу серед населення. Страх перед невідомим захворюванням може потенційно призвести до психічних розладів та безсоння». Отже, окрім розробки відповідної медичної та соціальної політики, яка допоможе мінімізувати розповсюдження COVID-19, постачальники медичних послуг повинні також

¹⁷Діагностика, лікування, профілактика ускладнень, інтенсивна терапія коронавірусної інфекції (2019 nCoV). Київ. 2020. С.6 URL: http://clinic.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/COVID_19.pdf (дата звернення: 20.05.2021).

розробити відповідні онлайн кампанії, які допоможуть мінімізувати страх серед населення серед COVID-19 та зменшити непорозуміння COVID-19.

Більш конкретно, провайдери охорони здоров'я можуть заохочувати людей обмежувати використання своїх соціальних медіа на короткий проміжок часу. Натомість, медичні працівники повинні надавати надійні джерела новин для широких верств населення, щоб отримати точні дані¹⁸.

II.2. Медійне висвітлення статистичних даних про хворих на COVID-19

Швидке зростання зараження новою коронавірусною хворобою 2019 року (COVID-19) швидко поширилося серед 213 країн / територій у всьому світі з понад 7,7 мільйона підтверджених випадків та понад 418 000 смертей – це дані на червень 2020 року. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) оголошує про це як про пандемію. Загроза COVID-19 була задокументована її високим рівнем передачі та відносно високим рівнем смертності близько 2%¹⁹.

Хоча є деякі типові симптоми COVID-19 (наприклад, лихоманка, втома, сухий кашель, міалгія та задишка), у деяких людей, інфікованих COVID-19, можуть бути симптоми, подібні до грипу²⁰.

Отже, це може призвести до того, що деякі випадки зараження COVID-19 пропущені, і існує лазівка контролю зараження COVID-19. Через пряму загрозу життю із значною кількістю підтверджених випадків, серед населення в цілому було зареєстровано занепокоєння зараженням та подальші проблеми зі сном (наприклад, безсоння)²¹.

На думку Джон Еу-Лі Вонг, Йй Сін Лео та Тан Чор Чуан (Wong J.E.L., Leo Y.S., Tan C.C) використовуючи психометрично підтверджений інструмент

¹⁸ Worldometer Countries where COVID-19 has spread. 2020. Веб-сайт. URL: <https://www.worldometers.info/coronavirus/countries-where-coronavirus-has-spread/> (дата звернення: 07.06.2021).

¹⁹ Baud D., Qi X., Nielsen-Saines K., Musso D., Pomar L., Favre G. Real estimates of mortality following COVID-19 infection. The Lancet Infectious Diseases. 2020. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7118515/> (дата звернення 02.06.2021).

²⁰ Wang D., Hu B., Hu C., Zhu F., Liu X., Zhang J., Wang B., Xiang H., Cheng Z., Xiong Y., Zhao Y., Li Y., Wang X., Peng Z. Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. JAMA. 2020. – P. 58.

²¹ Webham C., Smith J., Morgan R. COVID-19: the gendered impacts of the outbreak. Lancet. 2020. P. 846–848.

страху перед COVID-19, недавнє великомасштабне дослідження повідомило, що іранське населення в цілому має дуже високий рівень страху перед COVID-19²². З минулого досвіду страх може призвести до негативних наслідків для здоров'я людей. Тому урядам потрібна інформація щодо страху перед COVID-19 серед широких верств населення для здійснення ефективної політики контролю за швидкістю передачі COVID-19 без посилення психологічних переживань. В даний час багато урядів приділяють особливу увагу та зусилля, намагаючись контролювати зараження COVID-19, і запровадили національну політику з метою мінімізації поширення вірусу, такі як подорожі та прикордонний контроль, вимога громадян залишатися вдома та заборона активних заходів на відкритому повітрі²³. Хоча така реалізація може ефективно контролювати розповсюдження COVID-19, дуже можливо, що така реалізація також посилює страх серед населення в цілому, що призводить до психологічних, соціальних та економічних тягарів. Більш конкретно, ці правила змушують жителів залишатися в приміщенні та обмежують фізичний контакт між людьми протягом значного часу. Завдяки такому тривалому перебуванню в приміщенні та без особистого контакту з родиною та друзями, людська природа соціальної взаємодії порушується і перериває повсякденне життя людей поряд із підвищеним страхом перед інфекцією, фінансовим стресом та іншими психологічно стресовими факторами²⁴.

За умови тривалого примусового перебування вдома людям не залишається нічого іншого, як змінити життєвий фокус із соціальної діяльності на діяльність у приміщенні, і в кінцевому підсумку вони можуть займатися сидячою поведінкою, ніж зазвичай (наприклад, використання Інтернету та соціальних мереж).

²² Wong J.E.L., Leo Y.S., Tan C.C. COVID-19 in Singapore-current experience: critical global issues that require attention and action. *JAMA*. 2020. – P. 28.

²³ Wang C., Pan R., Wan X., Tan Y., Xu L., Ho C.S., Ho R.C. Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus diseases (COVID-19) epidemic among the general population in China. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2020. – P 74.

²⁴ Wang D., Hu B., Hu C., Zhu F., Liu X., Zhang J., Wang B., Xiang H., Cheng Z., Xiong Y., Zhao Y., Li Y., Wang X., Peng Z. Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. *JAMA*. 2020. – P 98.

Погодимось з думкою дослідників Чунг-Ін Ліна, Андерса Бростромбца, Марка Гріффітсда, Аміра Пакпура (Chung-Ying Lin, Anders Broström, Mark D.Griffiths, Amir H. Pakpour), які вважають що однією з причин збільшення використання Інтернету та соціальних мереж є те, що люди хочуть отримати інформацію щодо COVID-19. Справді, нещодавнє китайське дослідження показало, що більше 80% опитаних 1304 учасників повідомили, що залишаються вдома 20-24 години з дня спалаху COVID-19 через закриття шкіл та підприємств²⁵. Це ж дослідження також виявило, що більше 90% учасників отримали інформацію про COVID-19 з Інтернету, і вони прагнули дізнатись більше про COVID-19, включаючи шлях передачі COVID-19, доступність та ефективність ліків та вакцин, поради щодо подорожей, зарубіжний досвід контролю над COVID-19, кількість підтверджених випадків з локалізацією, поради щодо профілактики COVID-19, спеціальна інформація для різних груп населення (наприклад, діти та особи з хронічними захворюваннями), а також детальна інформація про симптоми зараження COVID-19²⁶.

Подібна поведінка в мережі спостерігалась під час спалаху коронавірусу на респіраторному синдромі на Близькому Сході (MERS-CoV), де в Кореї збільшився пошук інформації в Інтернеті, пов'язаної із захворюваннями.

На жаль, інформація про захворювання, отримана з Інтернету чи соціальних мереж, не завжди може бути правильною. Нещодавнє дослідження, що оцінює знання та уявлення про COVID-19 серед широкої громадськості США та Великобританії, повідомляє, що учасники вірять у деякі помилки та неправди, які розповсюджувались у соціальних мережах²⁷. Більше того, повідомлялося, що майже 200 іранців загинули, а понад 1000 отруїлися через надмірне вживання алкоголю, оскільки вони повірили чуткам

²⁵ Chung-Ying Lin, Anders Broström, Mark D.Griffiths, Amir H. Pakpour. Investigating mediated effects of fear of COVID-19 and COVID-19 misunderstanding in the association between problematic social media use, psychological distress, and insomnia. 2020. URL: <https://doi.org/10.1016/j.invent.2020.100345> (дата звернення: 10.06.2021).

²⁶ Wajahat Hussain. *Role of social Media in COVID-19 Pandemic*. 2020. URL: <https://publie.frontierscienceassociates.com/index.php/tijfs/article/view/144/143>. (дата звернення: 19.04.2020).

²⁷ WHO. Coronavirus disease 2019. World Health Organization. 2020. URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> (дата звернення: 20.05.2021).

у соціальних мережах, які стверджують, що вживання алкоголю може вилікувати COVID-19. Вищезгадана трагедія вказує на непорозуміння COVID-19 через неправильну інформацію в соціальних мережах.

В умовах пандемії заходи соціального дистанціювання виявились ефективними у зменшенні передачі хвороби. Однак у багатьох районах Південної Африки не дотримуються вказівок щодо соціального дистанціювання; отже, в деяких провінціях зростає рівень зараження. Наприклад, у провінції Східно-Капська провінція 80% усіх інфекцій в провінції відбулося в результаті похоронних церемоній у Порт-Сент-Джонс, Порт-Елізабет та Мтхата²⁸.

Незважаючи на те, що правила дистанціювання дозволяють відвідувати не більше 50 осіб на похоронах, деякі сім'ї не підкорялися цьому припису, що призвело до хвилі нових випадків зараження COVID-19 у провінції.

Крім того, така культурна практика, як миття рук в одному басейні після похорону, дає можливість гостю заразитися вірусом. Закривання рота за допомогою маски не застосовувалось суворо, отже, спів на похоронах - це ще одна можливість розповсюдження крапель, що містять вірус.

Ще одним прикладом не дотримання соціального дистанціювання є ритуал чоловічого обрізання у деяких народів Африки. Мбуйісело Дуглас, Табанг Маньяпело (Douglas M, Maluleke TX, Manyapelolo T), слушно зазначають, що традиційне обрізання чоловіків – це ритуал культурного дозрівання від дитинства до чоловічої статі, який широко практикується в багатьох південноафриканських культурах²⁹. Однак проведення цієї діяльності в цей час COVID-19 є бомбою уповільненого дії. У провінції Східно-Капська школа обрізання призупинена через COVID-19. Однак деякі нелегальні школи продовжують функціонувати, ризикуючи життям багатьох молодих людей. Нещодавно уряд провінції направив команди до таких районів, як Кріс Хані,

²⁸ COVID-19 Corona Virus South African Resource Portal. URL: <https://sacoronavirus.co.za/> (дата звернення: 20.05.2021).

²⁹ Douglas M, Maluleke TX, Manyapelolo T, et al. Opinions and perceptions regarding traditional male circumcision with related deaths and complications. Am J Mens Health. 2018. P. 110.

Комані, ОР Тамбо і Порт-Сент-Джонс, для порятунку хлопців у нелегальних школах. Незважаючи на те, що жодного випадку COVID-19 не повідомлялося про діяльність незаконних шкіл обрізання, в суспільстві влада та контролюючі органи повинні нагадувати про небезпеку поширення COVID-19 від такої діяльності.

На закінчення слід зазначити, що в даний час релігійні та культурні заходи будь-якої форми повинні бути обмежені. Положення про затвердження 50 осіб на поховання представляє можливість для поширення COVID-19. Отже, поховати своїх близьких слід лише найближчим родичам. Уряд повинен активізувати виконання заходів не дотримання протівірусних заходів та негайно виявити злочинців із сумнівними документами про дозвіл та тих, хто укриває таких злочинців, щоб уникнути арешту поліції.

Наступні вказівки ВООЗ повинні суворо виконуватися, це такі як³⁰:

- мити руки часто і ретельно, особливо після контакту із зараженими людьми або їх оточенням;
- уникати дотику до вашого обличчя, включаючи рот, ніс та очі;
- закривати рот і ніс під час кашлю та чхання;
- серйозно поставитися до соціального дистанціювання, дотримуючись відстані 2 метри від інших людей; та
- дотримуватися самоізоляції, якщо людина хвора, і носити маску, коли потрібна медична допомога.

Отже, буде доречним виділити головне в контексті заданої теми:

- таким чином, ситуація, що склалася з огляду на поширення коронавірусної пандемії, тягне за собою неминучі наслідки, стаючи каталізатором подальшої трансформації культурної сфери. Очевидно, що вона все більшою мірою буде йти в онлайн-режим доступу, що пояснюється відносною зручністю, впливом сучасної моди, а також безпекою в умовах карантину. Відповідно, частка доходів від таких продуктів в загальній

³⁰ Wang B., Xiang H., Cheng Z., Xiong Y., Zhao Y., Li Y., Wang X., Peng Z. Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. 2020. URL: <https://www.uptodate.com/contents/covid-19-clinical-features/abstract/27,72,129,130> (дата звернення: 08.06.2021).

- виручці установ культури буде неухильно зростати. Тим часом, сприяючи розвитку передових інструментів дистанційного споживання культурних продуктів, слід шукати розумний баланс між ними і підтримкою традиційних форм (і установ) гуманітарної сфери, для того щоб забезпечити культурне відтворення в країні;
- світовий порядок почав змінюватися задовго до настання кризи пандемії COVID-19. Коронавірус лише прискорив три ключові геополітичні тенденції, на яких буде будуватися новий світовий порядок, котрий очікує нас по іншу сторону пандемії. А саме: деглобалізація, неминуче посилення впливу націоналізму і політики під гаслом «моя країна понад усе», геополітичний підйом Китаю.

III.3. Українське суспільство та коронавірус

Криза COVID-19 розпочалася на рівні державної влади, однаково на рівні українського суспільства, а також не оминула громадське суспільство. Пандемія коронавірусу загострила та підсилила важливість організаційних дій громадського суспільства, хоча спершу не було помітним його реагування на кризу³¹. Невдалі спроби уряду подолати пандемію, що вибухнула, навпаки ведуть країну шляхом драматичного фіналу.

Погодимось з думкою Паула Тернера, який пише: «І в черговий раз постає питання про роль держави, про державу як основний інститут соціально-економічної і політичної системи. Відзначимо, що в сучасній науковій літературі держава визначається як політико-територіальна суверенна організація публічної влади, що має спеціальний апарат управління і примусу, здатна робити свої веління обов'язковими для населення всієї країни»³². Кожне слово з наведеного визначення підтверджується реальними

³¹Richard Youngs. Global Civil Society in the Shadow of Coronavirus. P. 2 URL: https://carnegieendowment.org/files/Youngs-Coronavirus_Civil_Society_final.pdf (дата звернення: 26.05.2021).

³²Paul W. Thurner. The Effect of the Covid-19 Pandemic on Global Armed Conflict: Early Evidence. 2020. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1478929920940648> (дата звернення: 26.05.2021).

діями державного апарату, незалежно від його територіального розташування і національної приналежності. Державна влада була створена суспільством як орган для захисту громадських інтересів від внутрішніх і зовнішніх нападів. І, ледь виникнувши, держава знаходить незалежність і самостійність в ставленні суспільства. Але, будучи дійсно безконтрольною і мимовільною, держава як суб'єкт влади стає органом захисту економічних інтересів іншого суб'єкта, для якого відносини власності, що базуються на відносинах контролю, набувають суб'єктно-об'єктного виду з приводу самої держави. При цьому держава втрачає свою суб'єктність – стаючи об'єктом³³.

Держава невідкладно і швидко породжує певну ідеологію. В кінцевому підсумку основні тренди впливу цієї ідеології в принципі зрозумілі. Це ідеологія суспільного ладу, яка сформувалась і еволюціонувала з торгових відносин, причому ґрунтуючись на природних тваринних інстинктах людини. І «філософія» цієї суспільної інституції концентрується в жорсткій піраміді влади – влади капіталу.

«Гроші стали мірилом всього суцього і уявного, не виключаючи самої влади. Причому «менш за все впадає в очі кредитно-кабальна суть економіки та капіталізму...», а притаманна капіталізму економічна експлуатація стає «найнепомітнішою, хитрою, витонченою і ефективною експлуатацією, яку тільки могла взагалі придумати людина – свідомо, ділова, винахідлива і ... «гуманна»³⁴.

Як зазначають Т. Аймалетдінов, І. Гільдебрандт, Е. Нікішова та Д. Рассадіна в період пандемії населення сфокусувало усю свою увагу на ЗМІ, щоб відслідковувати найактуальнішу інформацію стосовно коронавірусу та заходів безпеки, які вводяться на даному етапі. Проте, отримуючи офіційну інформацію від ЗМІ, реакція у суспільства була обурливою, оскільки була недовіра до цих даних. В свою чергу це є природньою реакцією на пандемію.

³³ Alexander, K., D. Entwisle and L. Olson, "Lasting Consequences of the Summer Learning Gap", *American Sociological Review*. 2007. P.168-169

³⁴ Осипова Ю., Архипова А., Зотовой В. Коронованная пандемия и зачарованный мир. Ростов-на-Дону: Южный федеральный университет, 2020. С. 365.

Враховуючи всю складність епідемії COVID-19, яка стала своєрідним інструментом, що внесла значні коригування в сучасне життя, навіть після закінчення усіх обмежень у суспільстві залишиться значний рівень тривоги та недовіри до ЗМІ³⁵.

Долбнева Д. у статті «Вплив COVID-19 на економіку країн світу» стверджує: «Оскільки на боротьбу з пандемією основний тягар витрат, за рішенням Уряду України, перекинуто на місцеві бюджети та бізнес-структури, то саме місцеві громади і представники малого і середнього бізнесу в перспективі найбільше відчують усі негативні прояви економічної кризи. Так, за підрахунками Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» через коронавірус та заходи, які вживають в Україні у зв'язку з його поширенням, місцеві бюджети втратять 15,6 млрд грн»³⁶.

Важливим інструментом для забезпечення ефективної державної політики є комунікація. У період кризи її роль у відносинах між Урядом і громадянами стає значущим. Для того, щоб подолати кризу такого масштабу, суспільству необхідно об'єднатись та довіритись державним та суспільним інституціям³⁷.

«Діяльність в умовах пандемії коронавірусу вимушено відбувається в умовах «близького горизонту» планування, обмеженого фінансування та скорочення доступних інструментів роботи дипломатії. Адже через карантинні обмеження по всьому світу можливість проведення публічних подій, участь у масштабних виставках, численні закордонні візити стали

³⁵ Аймалетдинов Т. А., Гильдебрандт И. А., Никишова Е. Н., Рассадина Д. С. Новая нормальность. Образ жизни, рынки, инфраструктура и коммуникации после пандемии. Москва: НАФИ, 2020. С. 60. URL: https://nafi.ru/upload/New%20normal_NAFI%20project.pdf (дата звернення: 05.06.2021).

³⁶ Долбнева Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. 2020. С. 25 URL: https://www.researchgate.net/publication/341172666_The_Impact_of_COVID-19_on_the_World's_Economies/link/5eb21acd45851592d6bd4f28/download (дата звернення 08.06.2021).

³⁷ Комунікаційна стратегія міністерства закордонних справ України. *Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України*. 2021. С.7

URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/communication-strategy.pdf> (дата звернення: 07.06.2021)

майже неможливими»³⁸- це думка дійсно є слушною, оскільки епідемія COVID-19 призупинила звичне життя не лише в Україні, а й у всьому світі.

Політична відповідь на COVID-19 має пріоритезувати охорону здоров'я, водночас враховуючи питання соціальної та економічної діяльності. Короткострокові заходи повинні стримувати розповсюдження вірусу та пом'якшувати його потенційні наслідки. Відповідні заходи в галузі охорони здоров'я та економіки повинні бути сформовані таким чином, щоб захищати і розширювати можливості під час і після кризи: заходи охорони здоров'я, спрямовані на просування довгого і здорового життя, економічні заходи, що дозволяють пристосуватися до добре вивірених «простоїв» зі збереженням рівня життя. З цією точкою зору, немає внутрішнього компромісу між здоров'ям і економічними аспектами³⁹.

Отже, в даному розділі було розглянуто проблеми та наслідки коронавірусу в світовому та українському суспільстві. Виявили, що боротьба проти пандемії COVID-19 за допомогою західних світоглядних установок – малоефективна. Ми визначили, що «мова катастрофи» – це мова на якій висловлюємося, пишемо про пандемію, це можливість осмислення та обговорення, формування звички, що щось страшне, що відбувається з людьми, можна проговорити. Під час обговорення пережитого проявляємо істинні емоції та почуття.

Варто підсумувати, як в українській та і сучасній світовій культурі тема пандемії та смерті назавжди відбила слід в історії людства. На темі COVID-19 заснована величезна кількість як негативного так і звеличеного, комічного, як би страхотливо це не звучало, усього що йде з інтернет мережі в реальний світ. Пандемія COVID-19 – це привід замислитися над тим, хто ми і для чого ми співіснуємо на цій планеті.

Отже, існує цілий ряд ініціатив по боротьбі зі стигматизацією та стереотипами. Співпраця з ними має важливе значення, оскільки надає

³⁸ Там само.

³⁹ Covid-19 and human development: Assessing the Crisis, Envisioning the Recovery. 2020. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/covid-19_and_human_development_0.pdf (дата звернення: 26.05.2021).

масовість такої роботи і сприяє появі позитивної обстановки турботи і небайдужості до кожної людини. Через зменшення поширення пандемії та послаблення карантину, проблеми, які накопились протягом 2020 року, поступово будуть вирішуватись. Проте, деякі з них можуть мати негативні наслідки, що позначились на культурному розвитку. До прикладу, зменшення культурних товарів та послуг, культурних запитів громадян, ослаблення ресурсів підприємств базової інфраструктури культури та підприємств, що спеціалізуються на креативній індустрії. Для вирішення цих проблем потрібні стратегічно обдумані рішення.

Розділ III. КУЛЬТУРНІ КОНТЕКСТИ ПАНЕДМІЇ COVID-19

III.1. Пандемія COVID-19 як наслідок західних світоглядних установок

Коронавірус сьогодні – одна з масштабних проблем людства, яка торкнулася майже всіх сфер життя. На думку Д. Манохіна та М.Стручаєва, головною, згідно з західною філософською та культурною традицією, вважається, установка на перетворення світу. У своїй праці вчені застосовують думку Л. Вайта, де він зазначає, що починаючи з Нового часу на Заході, важливу роль відіграло трансформування навколишнього світу людиною⁴⁰. Згодом, ця думка перетворилась в установку західної культури. В результаті, людині необхідно використовувати природу для власних потреб та підпорядковувати її⁴¹. Руйнівною парадигмою є підпорядкування та використання задля власних потреб природи людиною. Слід пам'ятати, що в культурі Заходу, важливу роль відіграє антропоцентризм – світоглядна установка, згідно з якою в центрі постає вільна і самостійна у вчинках людина⁴².

Розбіжності у світоглядах на природу можуть бути особливо важливою індивідуальною метрикою розбіжності, що пов'язана з психологічним здоров'ям під час подолання пандемії. На початку 2020 року люди у всьому світі зазнали серйозних негативних наслідків для свого здоров'я, сімейного життя та фінансової стабільності через пандемію коронавірусу. Реакція урядів на пандемію COVID-19 на Заході та Сході принципово відрізнялась, що можна пояснити розбіжностями західного та східного світоглядів.

⁴⁰ Цит. за: Манохин, Д. К., Стручаев, М. В. Пандемия коронавируса как следствие западных мировоззренческих установок. НОМОТНЕТІКА: Философия. Социология. Право. 2020. № 45. С. 669. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pandemiya-koronavirusa-kak-sledstvie-zapadnyh-mirovozzrencheskih-ustanovok> (дата звернення: 05.06.2021).

⁴¹ Манохин, Д. К., Стручаев, М. В. Пандемия коронавируса как следствие западных мировоззренческих установок. НОМОТНЕТІКА: Философия. Социология. Право. 2020. № 45. С. 669. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pandemiya-koronavirusa-kak-sledstvie-zapadnyh-mirovozzrencheskih-ustanovok> (дата звернення: 05.06.2021).

⁴² Там само.

Наприклад, в Європі уряд поспіхом намагався вгамувати наслідки пандемії, в той час як у Східній Азії заходи були більш профілактичними і захисними, оскільки люди більше орієнтуються на структуру і цілісність системи. Заходи з подолання кризи в Європі ґрунтувалися переважно на невтручанні, а на автономній і одностайній відповідальності людей⁴³.

В таких країнах, як Японія, Південна Корея і Тайвань, в аеропорту проводилися обов'язкові тести на COVID-19 для всіх подорожуючих, що прибувають з країн з високим рівнем захворюваності. Якщо ж тест був позитивний, необхідно було перебувати у спеціальному готелі на самоізоляції протягом 14 днів. Згодом, за ними стежили по мобільному телефону, а такі порушення, як вихід з дому або ігнорування неочікуваних перевірок, підлягають накладанню штрафів. В Європі ж, навпаки не здавали тести в аеропортах. Незважаючи на те, що люди повинні були самотійно сидіти на карантині, після подорожі в країни з високим рівнем ризику захворюваності, його дотримання було відсутнє. Навіть у Франції під час комендантської години, перевірки поліції були не частими⁴⁴.

Всі ці країни мають досить жорстке і сучасне законодавство для захисту прав своїх громадян, але чомусь дії урядів були різними.

По-перше, причина цієї відмінності може полягати в унікальних цінностях країн, наприклад конфуціанстві в країнах Східної Азії. Аспекти конфуціанства включають готовність ставити потреби суспільства вище себе і звичку знаходити консенсус. Також підкреслюються такі цінності, як освіта, доброзичливий патерналізм і соціальна гармонія⁴⁵.

По-друге, в той час як в Східній Азії люди адекватно відносились до посиленого карантину, у західних країнах, це зустрічалося з великими протестами. Зрештою, здається, що різні цінності і культура визначають, що

⁴³ Marion Festing, Tobias Schumacher, Yong-Yueh Lee, *National responses to the COVID-19 pandemic – Observations and cultural interpretations*, 2020. P. 2 URL: <https://academ.escpeurope.eu/pub/Chair%20IP2020-81-EN%20FESTING%20ET%20AL2.pdf> (дата звернення: 20.04.2021).

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid. P.3

суспільство вважає прийнятним. Більш того, в західній та китайській культурах різні рівні колективізму і індивідуалізму.

По-третє, погодимося з думкою дослідників Маріона Фестінга, Тобіаса Шумахера та Йонг-Юе Лі (Marion Festing, Tobias Schumacher, Yong-Yueh Lee), які зазначають: «східно азійські країни, як правило, мають більш колективістське мислення, в той час як країни Заходу дотримуються більш незалежного напрямку філософської думки»⁴⁶.

Варто погодитись із думкою Сантьяго Сабала: «пандемія – прямий наслідок імперативу зростання будь-якою ціною, особливо за рахунок видобувного капіталізму, що концентрує багатство за межами навколишнього середовища. Це має змусити всіх нас задуматися, чи достатньо хтось із нас витратив часу на інтерпретацію навколишнього світу та чи дійсно ми вдумливо розглядаємо та обговорюємо перш ніж діяти в такій ситуація як пандемія коронавірусу»⁴⁷.

III.2. Мова катастрофи: вплив пандемії COVID-19 на комунікацію

Люди завжди вимушені підлаштовуватися під мінливі стандарти сучасної епохи. Під впливом тих чи інших подій в мові з'являються нові звороти, слова та терміни. Важливо відмітити очевидний вплив пандемії на мову. Неологізм ковід-19 (COVID) досить швидко поширився в усі сфери життя людини. Сформувався певний напрямок у дослідженні даного явища в мовознавстві. Згодом з'явилося таке поняття як «мова пандемії».

Погодимося з Едвардом Сепіром, який вважає що: «мова є результатом створення, формування інформації для відображення психофізіологічних і розумових процесів для задоволення потреб людини та соціуму»⁴⁸, а «мовою катастрофи» можна назвати та об'єднати усе те, що стосується і пов'язано з

⁴⁶ Ibid. P.5.

⁴⁷ Santiago Zabala. How have philosophers responded to the pandemic? 2020. URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/12/13/how-have-philosophers-responded-to-the-pandemic> (дата звернення: 20.04.2021).

⁴⁸Сутність поняття «мова» у дослідженнях Едварда Сепіра. Сер.: Філологія. 2019. № 40. С.128 URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/30557/1/L_Soldatova_NVMGU_40-2_IS.pdf (дата звернення: 06.06.2021).

темою пандемії ковід-19. Термін «коронавірус», що означає захворювання, проникає в багато сфер комунікації, і ми, безумовно, беремо участь у формуванні сенсів навколо неї⁴⁹.

Мову умовно можна назвати «поле», де фіксується «страшне» задля уникнення його повторення. За допомогою мови, суспільство може обговорювати важливі моменти чи ситуації, які їх турбують, а особливо якщо інформування несе за собою негативний сенс. Під час комунікації ми справжні, оскільки проявляємо істинні емоції та почуття⁵⁰. Пандемія COVID-19 не лише вплинула на звичне життя людей по всьому світу, але і поповнила їх лексикон новими термінами та словами, що безпосередньо відображають звичну ситуацію⁵¹. З початком пандемії десятки неологізмів поповнили словникові запаси багатьох мов світу. При чому мова йде не тільки про медичну термінологію, але і про слова, які відображають пандемію. В Фінляндії та Швеції це в основному терміни, які відносяться безпосередньо до вірусу і його наслідків. Наприклад, слово короналіал – цей термін, набирає популярність як ярлик для дітей, зачатих або народжених під час пандемії коронавірусу⁵².

Поштовхом до поповнення словників практично в усьому світі стала пандемія COVID-19, що породила безліч виразів і змінила значення вже давно існуючих. Коронавірусна пандемія змусила весь світ піти в самоізоляцію, відмовитися від подорожей і від звичної свободи, одягнувши маску. Звісно, що освіта не стала виключенням. Та ще до пандемії населення світу зіштовхувалось із значними труднощами в реалізації права на освіту як одного з основних прав людини. Незважаючи на те, що в більшості країн, початкову

⁴⁹ Корн М. Г. Влияние пандемии на речевую коммуникацию. ЛИБКОМ. 2020. URL: http://www.gpntb.ru/libcom2020/prlibdoc/open2/Korn_Libcom_2020.pdf (дата звернення 05.06.2021).

⁵⁰ Мороз О. «В сталинское время экспериментов с русским языком стало меньше...». Реальное время. 2017. URL: <https://realnoevremya.ru/articles/62472-kulturolog-o-tom-kak-na-russkiy-yazyk-povliyali-revolyuciya> (дата звернення: 06.06.2021).

⁵¹ Там само.

⁵² UNESCO INSTITUTE FOR STATISTICS. "Out-of-School Children and Youth", URL: <http://uis.unesco.org/en/topic/out-school-children-and-youth> (дата звернення: 01.05.2021).

освіту отримує велика кількість дітей, більше 250 мільйонів – припинили відвідувати школу і майже 800 мільйонів дорослих були не грамотними⁵³.

За всю історію освітнього процесу, пандемія COVID-19 викликала припинення нормально освітнього процесу і вже зробила практично повсюдний вплив на учнів і викладачів у всьому світі і на роботу університетів, шкіл, дошкільних закладів. До середини квітня 2020 року пандемія зачепила 94 % учнів, тобто 1,58 мільярда дітей і молодих людей (від дошкільнят до студентів вищих навчальних закладів) в 200 країнах світу⁵⁴.

Отже, для того, щоб уникнути перетворення кризи освіти в катастрофу покоління, потрібні дії з боку всіх суб'єктів. Освіта не є одним з основних прав людини. Освіта є потужною рушійною силою прогресу в області досягнення сталого розвитку. Потрібно не допустити руйнацію системи освіти, оскільки це зашкодить побудові світу і процвітаючому та продуктивному суспільству⁵⁵.

III.3. Культурний сектор та його фінансування під час пандемії

Через поширення коронавірусу такі компанії зі світовим ім'ям, як Apple, Toyota, Starbucks, McDonald's та Volkswagen, призупинили виробництво та продажі в Китаї. Під загрозою опинилися світове виробництво – від електроніки й авто до цигарок. В той час провідні авіакомпанії світу тимчасово скасували рейси до Китаю⁵⁶.

Що відрізняє нинішню епідемію вірусу від гонконгського або іспанського грипу, так це швидкість, з якою він поширюється, а також все більш часте повторення подібних епідемій в більш м'яких версіях протягом щонайменше, останні двадцять років – і в контексті скорочення інвестицій в охорону здоров'я, яке, як ми бачимо, може надовго зруйнувати світову

⁵³Концептуальна записка: Образование в эпоху COVID-19 и в последующий период. 2020. С.6 https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_-_education_during_covid-19_and_beyond_russian.pdf (дата звернення 06.06.2021).

⁵⁴ Там само. С. 6-7.

⁵⁵ Там само. С. 3.

⁵⁶ Долбнева Д. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. Проблеми економіки. 2020. С.21. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26> (дата звернення: 08.06.2021)

економіку. Крім того, що вірус дуже швидко поширюється по всьому світу, він також дуже заразний, і це може спровокувати паніку в світі постправди, де ніхто більше нікому не довіряє. Неможливо не відмітити, сектор культурного туризму сильно постраждав від пандемії: об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО порожні, скасовані культурні заходи, закриті культурні установи, призупинені культурні практики громади, підвищений ризик розграбування культурних об'єктів та браконьєрства на природних об'єктах, художники не можуть звести кінці з кінцями⁵⁷. Вплив COVID-19 у культурному секторі відчувається у всьому світі. Цей вплив є соціальним, економічним та політичним – він зачіпає основне право доступу до культури, соціальні права художників та творчих професіоналів та захист різноманітності культурних виразів. Криза, що розгортається, ризикує поглибити нерівність та зробити громади вразливими. На сьогодні глобальна криза охорони здоров'я не переживається у всьому світі однаково. Деякі країни – особливо у Східній Азії та Європі – були заблоковані на кілька місяців, тоді як інші – особливо в Африці, Латинській Америці та арабських державах – лише починають відчувати вплив пандемії коронавірусу.

Оскільки державна політика спочатку правильно фокусується на безпосередніх наслідках для здоров'я, усі наслідки пандемії COVID-19 для культурного сектора лише стають очевидними, а загальний вплив все ще дуже відчутний.

З цього приводу культурні діячі всіляко намагаються привернути увагу до своєї культури. Пандемія надала підґрунтя розвитку творчості та фантазії у різних напрямках культури та мистецтва.

Зокрема, карикатуристи гостро і мобільно відреагували на пандемію, яка швидко поширилася по всій планеті. За кілька місяців художники створили тисячі «пандемічних» мультфільмів. Кожен карикатурист намагався боротися з пандемією дотепною графікою. Таку кількість мультфільмів, присвячених

⁵⁷ Culture & Covid-19. Impact & Response Tracker URL: https://en.unesco.org/sites/default/files/enculture_covid-19_tracker.pdf (дата звернення: 20.05.2021).

одній глобальній проблемі, що були створені художниками у всіх країнах за короткий проміжок часу, важко не відзначити. Світова економічна криза, хвилі тероризму, потоки біженців, кольорові революції, світові війни та інші соціальні потрясіння також викликали бурхливу реакцію художників-сатириків. Однак коронавірус особливо схвилював карикатуристів. Для цього є кілька причин⁵⁸.

Головна причина – прагнення художників допомогти людству боротися з пандемією сатирою та гумором. «Будучи силою, сміх дає те, чого не можуть дати ні співчуття, ні жалість, хоча всі вони спрямовані на єдину добру мету», - зазначає відомий дослідник культури сміху Л. Карасьов⁵⁹.

Другорядною причиною такого пристрасного залучення художників до творчого процесу, пов'язаного з реакцією на соціальний шок, є спокуса легко використовувати образи, зручні для створення комічних ефектів, пов'язаних з пандемією коронавірусу.

Пандемія коронавірусу оголила кризу, властиву мистецтву мультфільму в останні десятиліття, завдяки яким карикатуристам вдалося висміяти коронавірус після свого відкриття⁶⁰. Мультиплікатори усього світу створювали подібні мультфільми, не дуже дбаючи про евристику. Тому ми бачимо так багато творів, що повторюють один одного. Як бачимо, мультфільми стають все більш «легкими», поверхневими. Мультфільми, створені в ранній період появи коронавірусу, мали панічний характер, були насичені чорним гумором. Однак тоді художники почали закликати людство боротися з пандемією завдяки мультфільмам виконуючи свою гуманістичну місію у своїх посланнях.

В контексті COVID-19 в зв'язку з порушенням роботи шкіл, традиційних медичних послуг і громадських центрів необхідно знайти нові шляхи надання молоді та підліткам інформації та підтримки в області сексуального та

⁵⁸ Kazanovsky V. "Pandemic" of coronavirus cartoons. Докса. 2020 Вип. 2 (34) Р. 210-212.

⁵⁹ Карасев Л. Философия смеха. Москва: РГГУ, 1996. С. 39.

⁶⁰ Albury, R. Humor in a 'New Light' Early Responses to X-Rays, in: Australian Journal of Comedy, UNSW PRESS, 1997. P. 68-79.

репродуктивного здоров'я та прав. Молодь може бути важливим ресурсом для зниження ризиків та інформування населення в період нинішньої кризи. В ізоляції трапляється безліч різних ситуацій, але в будь-якому випадку очевидно, що ряд речей переривається або взагалі не працює. У такий момент можна спробувати створити умови для роздумів, як усім разом, так і окремо, якщо цьому трохи допомогти.

Сектор культури є фінансово не прибутковим сектором, і ряд країн виділив для нього грошові кошти під час кризи. Підтримка поділяється на чотири основні категорії.

– **Підтримка на національному рівні.**

Деякі країни оголосили загальні пакети підтримки або через свої міністерства культури, або через спеціалізовані культурні агентства. Такі як: Туніс, Чилі (17 млн. доларів США), Колумбію (29 млн. доларів США), Норвегію (28 млн. доларів США) та Сінгапур (1,1 млн. доларів США)⁶¹.

– **Підтримка фондами мистецтва**

Італія надає підтримку сектору сценічного мистецтва та аудіовізуального мистецтва (146 доларів США). Крім того, Франція оголосила про підтримку коштів у підсекторах: для музики, книг, візуального мистецтва та регіональних культурних установ (загалом 18,8 млн. дол. США)⁶².

У Китаї також виділено кошти на регіональному рівні, у тому числі урядом провінції Гуандун уряду провінції Гуандун – 56 млн. дол. США, ще 7 млн. дол. США на 1325 кінотеатрів, які зазнали впливу кризи, у вигляді податку повернення з минулого року.

У Мексиці, Ірландії, Польщі, Швейцарії, Франції та Люксембурзі виплати соціального страхування здійснюватимуться незалежним художникам⁶³.

⁶¹ Culture & COVID-19: Impact and Response Tracker. 2020. URL: <https://en.unesco.org/news/culture-covid-19-impact-and-response-tracker> (дата звернення: 09.06.2021).

⁶² Там само.

⁶³ Culture & Covid-19. Impact & Response Tracker. 2020. URL: https://en.unesco.org/sites/default/files/en_culture_covid-19_tracker.pdf (дата звернення 07.06.2021).

Нова Зеландія також випустила 9,6 млн. доларів США для художників та культурних асоціацій. Республіка Корея оголосила бюджет у розмірі 2,5 млн. доларів США, щоб надати художникам пільговий доступ до позик, в той час як Іспанія також виділила 11-мільйонний кредит на низький відсоток для підтримки художників.

У Німеччині Берлінський сенат виділив 110 мільйонів доларів грантів працівникам-фрілансерам та малому бізнесу в культурному секторі, а ще 55 мільярдів доларів США оголосив федеральний уряд на підтримку незалежних підприємців та малого бізнесу (у тому числі в культурному секторі).

– **Політика інноваційно гнучких механізмів для культурного сектору**

Рада Австралії та Управління мистецтв пропонують вигідні умови для кредитування, зробили адміністративні зобов'язання більш гнучкими (наприклад, щодо звітності про проекти) та дозволили перерозподілити цільові кошти для задоволення поточних потреб. «Подібним чином, у Республіці Корея Кореїська кінорада послабила податкові зобов'язання для кінотеатрів у країні та зменшила орендну плату за концертних залів»⁶⁴.

– **Розвиток громадського суспільства та підтримка приватного сектору**

Нарешті, організаціями громадянського суспільства та приватними зацікавленими сторонами також є мобілізація, особливо у Сполучених Штатах Америки, де декілька культурних асоціацій та фондів на національному, регіональному та місцевому рівнях створили надзвичайні фонди для мистецтва, ремесел, музики та літератури. Громадські організації - це некомерційні, неурядові чи благодійні організації, які представляють потреби громади та працюють, щоб допомогти їй. Вони можуть бути пов'язані з певною сферою інтересів або сегментом спільноти, наприклад з культурою. Організації громадянського суспільства (ОГС) - це групи людей, які є посередниками між урядом та бізнесом. Вони відіграють важливу роль у багатьох сферах життя суспільства США, наприклад: побудові міст, сприятливих для дітей, розвитку та фінансування культурного сектору.

⁶⁴ Там само.

Очевидно, що не існує універсального шаблону для участі громадянської організації в суспільство: будь-яке втручання у ці відносини повинно бути адаптовано до конкретного контексту та цілей⁶⁵.

Netflix також надав 100 мільйонів доларів США для професіоналів в аудіовізуальному секторі.

Отже, пандемія COVID-19, без сумніву, спричинила невизначеність у всьому світі. По-різному впорались із ситуацією уряди та суспільство. Однак, як битва проти коронавірусу триває, вчені, уряди та окремі люди дізнаються більше нього та можливі наслідки для нашого майбутнього. З новими дослідженнями та статистикою, що показує кількість хворих на COVID-19, пандемія згодом перетвориться з невизначеності на ризик: суспільству вже не загрожує небезпека, і уряди зможуть об'єктивно оцінити ситуацію та прийняти обдумані рішення⁶⁶.

⁶⁵ Gemma L. Buckland-Merrett, Catherine Kilkenny & Tim Reed Civil society engagement in multi-stakeholder dialogue: a qualitative study exploring the opinions and perceptions of MeTA members. 2017. URL: <https://joppp.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40545-016-0096-0> (дата звернення: 10.06.2021).

⁶⁶ Marion Festing, Tobias Schumacher, Yong-Yueh Lee, *National responses to the COVID-19 pandemic – Observations and cultural interpretations*. 2020. P. 5 URL: <https://academ.escpeurope.eu/pub/Chair%20IP2020-81-EN%20FESTING%20ET%20AL2.pdf> (дата звернення: 20.04.2021).

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки згідно з нашим дослідженням зробимо такі висновки:

- в роботі були описано зв'язок журналістики та медійної культури;
- розглянуто пандемію COVID-19 у сучасній медійній культурі;
- охарактеризовано культурні контексти пандемії COVID-19.

В роботі успішно поставленої мети, а саме – проаналізовано репрезентацію пандемії COVID-19 в сучасній медійній культурі.

Під час пандемії конспірологія та фейки, особливо активно атакують українське суспільство. COVID-19 вплинув не лише на всі сфери життя, а і на культуру також.

Під час пандемії коронавірусу вербальна кіберагресія, на жаль, стала поширеною реалією сьогодення. Як показало дослідження, вона виявляє себе в різних формах (від негативної стереотипізації, що актуалізує архаїчну опозицію Ми/Вони, до дискримінаційних оцінок та ксенофобних закликів), налаштовуючи різні національні групи одна проти одної.

Зараз людство переживає наступну хвилю пандемії. Можемо припустити, що отримані нами дані – це свідчення початку масової дискримінації. Чим вищим буде рівень зараження, чим активніше розгорнеться економічна криза, тим сильнішою буде ненависть до мешканців з країни-осередка коронавірусу.

Ми визначили, що «мова катастрофи» – це мова на якій висловлюємося, пишемо про пандемію, це можливість осмислення та обговорення, формування звички до того, що щось страшне, що відбувається з людьми, що можна проговорити. Під час обговорення пережитого відбувається опрацювання емоцій, почуттів, яке гарантує більш вдумливе ставлення людини до реальності, осмислюється вербально.

Варто підсумувати, як в українській та і сучасній світовій культурі тема пандемії та смерті назавжди відбила слід в історії людства. На темі

коронавірусу заснована величезна кількість як негативного так і звеличеного, комічного, як би страхітливо це не звучало, усього що йде з інтернет мережі в реальний світ.

Пандемія коронавірусу – це привід замислитися над тим, хто ми і для чого ми співіснуємо на цій планеті. Саме тому подальший моніторинг онлайн-токсичності дискурсу пандемії є дуже важливим – як для розуміння причин та інформприводів агресії, так і для боротьби з нею.

Проблема «медіатизації» і «масовості» сучасної культури та боротьби проти пандемії вимагає глибокого і всебічного аналізу.

Кожна країна по-різному відреагувала на кризу, що пов'язана з пандемією коронавірусу, але безперечним залишається те, що об'єднує загальний лексикон дискурсу пандемії – це медична термінологія і актуальна лексика, яка безпосередньо відображає аспекти суспільства. Стрес, в якому перебуває суспільство відображає і метафоричне вживання коронавірусної лексики.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Аймалетдинов Т. А., Гильдебрандт И. А., Никишова Е. Н., Рассадина Д. С. Новая нормальность. Образ жизни, рынки, инфраструктура и коммуникации после пандемии. Москва: НАФИ, 2020. С. 60. URL: https://nafi.ru/upload/New%20normal_NAFI%20project.pdf (дата звернення: 05.06.2021).
2. Блинов А. Вирус рецессии: чем обернется эпидемия COVID-19 и кто пострадает больше всего / А. Блинов. Электрон. текстовые дан. Украина: 2020. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/18/pogljad/ekonomika/virus-recesiyi-chym-obernetsya-epidemiya-covid19-xto-postrazhdaye-najbilshe> (дата звернення: 05.03.2021).
3. Глобальный эпидемиологический надзор во время пандемии гриппа. 2009. 38 с. URL: https://www.who.int/csr/resources/publications/swineflu/global_pandemic_influenza_surveillance_apr09_ru.pdf (дата звернення: 05.03.2021).
4. Діагностика, лікування, профілактика ускладнень, інтенсивна терапія коронавірусної інфекції (2019 nCoV). Київ. 2020. С.6 URL: http://clinic.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/COVID_19.pdf (дата звернення: 20.05.2021).
5. Долбнєва Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. Проблеми економіки. 2020. С.25. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26> (дата звернення: 08.06.2021).
6. Карасев Л. Философия смеха. Москва: РГГУ, 1996. 224 с.
7. Комунікаційна стратегія міністерства закордонних справ України. *Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України*. 2021. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/communication-strategy.pdf> (дата звернення: 07.06.2021).

8. Концептуальная записка: Образование в эпоху COVID-19 и в последующий период. 2020. С.6 https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_-_education_during_covid-19_and_beyond_russian.pdf (дата звернення 06.06.2021).
9. Корн М. Г. Влияние пандемии на речевую коммуникацию. ЛИБКОМ. 2020. URL: http://www.gpntb.ru/libcom2020/prlibdoc/open2/Korn_Libcom_2020.pdf (дата звернення 05.06.2021).
10. Манохин, Д. К., Стручаев, М. В. Пандемия коронавируса как следствие западных мировоззренческих установок. НОМОТНЕТІКА: Філософія. Соціологія. Право. 2020. № 45. С. 669. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pandemiya-koronavirusa-kak-sledstvie-zapadnyh-mirovozzrencheskih-ustanovok> (дата звернення: 05.06.2021).
11. Мороз О. «В сталинское время экспериментов с русским языком стало меньше...». Реальное время. 2017. URL: <https://realnoevremya.ru/articles/62472-kulturolog-o-tom-kak-na-russkiy-yazyk-rovliyali-revolyuciya> (дата звернення: 06.06.2021).
12. Осипова Ю., Архипова А., Зотовой В. Коронованная пандемия и зачарованный мир. Ростов-на-Дону: Южный федеральный университет, 2020. 408 с.
13. Почепцов Г.Г. Коронавірус: як змінюється наша свідомість та майбутнє. Київ: Фоліо. 2020. 250 с.
14. Протокол_ВМКЦ_терап. Київ. 2020. URL: file:///D:/WinUsers/User/Downloads/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB_%D0%92%D0%9C%D0%9A%D0%A6_%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF.pdf (дата звернення: 10.04.2021).
15. Спалах коронавірусної інфекції COVID-19. Веб-сайт. URL: <https://www.who.int/ru/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> (дата звернення: 19.03.2021).

16. Ситуація з COVID-19 в Європейському регіоні ВООЗ. Веб-сайт. URL: <https://who.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/a19d5d1f86ee4d99b013eed5f637232d>. (дата звернення: 19.05.2021).
17. Сутність поняття «мова» у дослідженнях Едварда Сепіра. Сер.: Філологія. 2019. № 40. С.128 URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/30557/1/L_Soldatova_NVMGU_40-2_IS.pdf (дата звернення: 06.06.2021).
18. Твітер Джастіна Трюдо. URL: <https://twitter.com/justintrudeau> (дата звернення: 24.03.2021).
19. Твітер Терези Тем. URL: https://twitter.com/CPHO_Canada (дата звернення: 24.03.2021).
20. Щипков А.В. Политическая философия коронавируса. *Международная жизнь*, 5: 2020. 288 с.
21. Albury, R. Humor in a 'New Ligh' Early Responses to X-Rays, in: *Australian Journal of Comedy*, UNSW PRESS, 1997. P. 68–79.
22. Alexander, K., D. Entwisle and L. Olson, Lasting Consequences of the Summer Learning Gap, *American Sociological Review*. 2007. 200 p.
23. Angela Phillips. *Good Writing for Journalists*. SAGE Publications Ltd. London. 2007. 227 p.
24. Anneliese Depoux PhD, Sam Martin PhD, Emilie Karafillakis MSc, Raman Preet BSD, Annelies Wilder-Smith MD, Heidi Larson PhD. *The pandemic of social media panic travels faster than the COVID-19 outbreak*. Paris, France. 2020. Веб-сайт. URL: file:///D:/WinUsers/User/Downloads/jtm_taaa031.pdf. (дата звернення: 19.05.2021).
25. Baud D., Qi X., Nielsen-Saines K., Musso D., Pomar L., Favre G. Real estimates of mortality following COVID-19 infection. *The Lancet Infectious Diseases*. 2020. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7118515/> (дата звернення 02.06.2021).

26. Ballester, J., J. Robine, F. Herrmann, and X. Rodó. "Effect of the Great Recession on Regional Mortality Trends in Europe". *Nature communications*. 2019. 25 p.
27. Chung-Ying Lin, Anders Broström, Mark D. Griffiths, Amir H. Pakpour. Investigating mediated effects of fear of COVID-19 and COVID-19 misunderstanding in the association between problematic social media use, psychological distress, and insomnia. 2020. URL: <https://doi.org/10.1016/j.invent.2020.100345> (дата звернення: 10.06.2021).
28. Coronavirus: European Commission proposes €3.7 million to support nearly 1,500 dismissed airport workers in Belgium URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1938 (дата звернення: 20.05.2021).
29. Covid-19 and human development: Assessing the Crisis, Envisioning the Recovery. 2020. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/covid-19_and_human_development_0.pdf (дата звернення: 26.05.2021).
30. COVID-19 Corona Virus South African Resource Portal URL: <https://sacoronavirus.co.za/>(дата звернення: 20.05.2021).
31. Culture & Covid-19. Impact & Response Tracker URL: https://en.unesco.org/sites/default/files/enculture_covid-19_tracker.pdf (дата звернення: 20.05.2021).
32. Daniela Bucur. *The Role of the Media*. Веб-сайт. 2000. URL: <https://www.aiha.com/wp-content/uploads/2015/07/09-The-Role-of-the-Media.pdf>. (дата звернення: 15.03.2021).
33. David Randall. *The Universal Journalist*. Third Edition. How To Be A Great Reporter. Pluto press. London. 2007. 255 p.
34. Douglas M, Maluleke TX, Manyapelo T, et al. Opinions and perceptions regarding traditional male circumcision with related deaths and complications. *Am J Mens Health*. 2018. 250 p.
35. Gemma L. Buckland-Merrett, Catherine Kilkenny & Tim Reed. Civil society engagement in multi-stakeholder dialogue: a qualitative study exploring the

- opinions and perceptions of MeTA members. 2017. URL: <https://joppp.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40545-016-0096-0> (дата звернення: 10.06.2021).
36. House, R. J., Hanges, P. J., Javidan, M., Dorfman, P. W. and Gupta, V. Culture, leadership, and organizations: The Globe Study of 62 societies. Newbury Park, CA: Sage Publications. 2004. URL: https://www.researchgate.net/publication/285586264_House_R_J_Hanges_P_J_Javidan_M_Dorfman_P_W_Gupta_V_GLOBE_associates_2004_Leadership_culture_and_organizations_The_GLOBE_study_of_62_nations_Thousand_Oaks_CA_Sage (дата звернення: 20.04.2021).
37. Humanitarisons Data Exchange. URL: <https://data.humdata.org/>(дата звернення: 21.05.2021).
38. Kazanevsky V. “Pandemic” of coronavirus cartoons. Докса, 2020. Вип. 2 Р. 210-212.
39. Marion Festing, Tobias Schumacher, Yong-Yueh Lee. *National responses to the COVID-19 pandemic – Observations and cultural interpretations*. 2020. URL: <https://academ.escpeurope.eu/pub/Chair%20IP2020-81-EN%20FESTING%20ET%20AL2.pdf> (дата звернення: 20.04.2021).
40. Nancy J.-L. *Mal and power*. 2020. URL: <https://thephilosophicalsalon.com/mal-and-power/> (дата звернення: 26.05.2021).
41. Paul W. Thurner. The Effect of the Covid-19 Pandemic on Global Armed Conflict: Early Evidence. 2020. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1478929920940648> (дата звернення: 26.05.2021).
42. Richard Youngs. Global Civil Society in the Shadow of Coronavirus. URL: https://carnegieendowment.org/files/Youngs-Coronavirus_Civil_Society_final.pdf (дата звернення: 26.05.2021).
43. Santiago Zabala. How have philosophers responded to the pandemic? 2020. URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/12/13/how-have-philosophers-responded-to-the-pandemic> (дата звернення: 20.04.2021).

44. UNESCO INSTITUTE FOR STATISTICS. "Out-of-School Children and Youth", URL: <http://uis.unesco.org/en/topic/out-school-children-and-youth> (дата звернення: 01.05.2021).
45. VOA News. China Objects to Trump's 'Chinese Virus' Tweet. *COVID-19 Pandemic*. 2020. URL: <https://www.voanews.com/science-health/coronavirus-outbreak/china-objects-trumps-chinese-virus-tweet>. (дата звернення: 20.04.2021).
46. Wajahat Hussain. *Role of social Media in COVID-19 Pandemic*. 2020. URL: <https://publie.frontierscienceassociates.com/index.php/tijfs/article/view/144/143>. (дата звернення: 19.04.2020).
47. Walby S. The COVID pandemic and social theory: Social democracy and public health in the crisis. 2020. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1368431020970127> (дата звернення: 20.04.2021).
48. World Health Organization Coronavirus disease (COVID-2019): situation report-63. 2020. Веб-сайт. URL: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200323-sitrep-63-covid-19.pdf?sfvrsn=d97cb6dd_2 Retrieved from. (дата звернення: 20.05.2021).
49. Worldometer Countries where COVID-19 has spread. 2020. Веб-сайт. URL: <https://www.worldometers.info/coronavirus/countries-where-coronavirus-has-spread/> (дата звернення: 20.05.2021).
50. WHO. Coronavirus disease 2019. World Health Organization. 2020:1. World Health Organization; [cited 2020 Apr 25]. Available from URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> (дата звернення: 20.05.2021).
51. Wang B., Xiang H., Cheng Z., Xiong Y., Zhao Y., Li Y., Wang X., Peng Z. Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. 2020. URL: <https://www.uptodate.com/contents/covid-19-clinical-features/abstract/27,72,129,130> (дата звернення: 08.06.2021).

52. Wang D., Hu B., Hu C., Zhu F., Liu X., Zhang J., Wang B., Xiang H., Cheng Z., Xiong Y., Zhao Y., Li Y., Wang X., Peng Z. Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. *JAMA*. 2020. 180 p.
53. Wang C., Pan R., Wan X., Tan Y., Xu L., Ho C.S., Ho R.C. Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus diseases (COVID-19) epidemic among the general population in China. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2020.187 p.
54. Webham C., Smith J., Morgan R. COVID-19: the gendered impacts of the outbreak. *Lancet*. 2020. 300 p.
55. Wong J.E.L., Leo Y.S., Tan C.C. COVID-19 in Singapore-current experience: critical global issues that require attention and action. *JAMA*. 2020. 188 p.
56. Xiao H., Zhang Y., Kong D., Li S., Yang N. Social capital and sleep quality in individuals who self-isolated for 14 days during the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) outbreak in January 2020 in China. *Med Sci Monit*. 2020. 250 p.